

Nemzetiségekért Díj 2013

A Magyar Nemzeti Múzeum Dísztermében, 2013. december 16-án **Balog Zoltán** miniszter (Emberi Erőforrások Minisztériuma) adta át a Nemzetiségekért Díjakat a magyarországi nemzetiségek kiemelkedő személyiségeinek, kiválóan dolgozó kulturális intézményeinek. Az eseményen jelen volt dr. Kovács Zoltán társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár és helyettese, dr. Garai Péter, valamint dr. Latorcai Csaba nemzetiségi és civil kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár is. Az elismeréseket Orbán Viktor miniszterelnök adományozta. A díjátadást követő műsorban a negyvenöt éves Soroksári Német Nemzetiségi Tánccsoport, a Drávasztárai Horvát Általános Iskola tamburásai működtek közre, illetve a pilisszentkereszti szlovákok énekkettőse, a Glück-testvérek és Huszár Daniela trombitás, a pilisvörösvári Friedrich Schiller Gimnázium tanulója lépett fel.

Bajtai László felvételei

Alternatív Művészeti Alapítvány – Malko Teatro

Aki figyelemmel kíséri a nemzetiségek színházi életét, jól ismerheti *Hadzsikosztova Gabriella* művésznőt, a Malko Teatro bolgár társulat művészeti vezetőjét. Anyanyelvén, németül és magyarul játszó alkotóként a neve jól cseng az egész Kárpát-medencében, Közép- és Kelet-Európában. 1996-ban ő hozta létre a Malko Teatrót, a Bulgárián kívüli egyetlen hivatásos bolgár színházat. A bemutatóik száma mára jóval meghaladja a félszázat, amelyek megvalósításába eddig több mint nyolcvan hazai és anyaországi alkotót vontak be.

Nyitottak a különböző művészeti ágak és műfajok irányába. Produkcióikban ötvözik a hagyományt és az újítást, az autentikus zenét, a jazzt és a kortárs táncot, a festőművészetet és az új médiát. Eredeti formákat és műfajokat hoztak létre, szoros partneri kapcsolatokat ápolnak földrészünk több színházával és fesztiváljával.

A Malko Teatro nagymértékben járult hozzá a magyarországi bolgárok identitástudatának erősítésé-

sehez, kulturális örökségének megőrzéséhez és fejlesztéséhez, a magasabb kulturális igényű, színház-szerető ifjúság kialakulásához, neveléséhez. Bolgár, illetve magyar nyelvű irodalmi és gyermekelőadásokat is tartanak. A hazai bolgár nemzetiségi önkormányzati és kulturális élet aktív résztvevői. Hadzsikosztova Gabriella 2010. évi egyéni állami kitüntetésé után ezért döntött úgy ez évben a miniszterelnök úr, hogy magát a társulatot is Nemzetiségekért Díjban részesíti.

Dr. Csotye János

Csaknem negyed százada dolgozik sebészorvosként a Békés Megyei Pándy Kálmán Kórházban, s öt éve az intézmény Traumatológiai Osztályának vezetője. Már a gyulai Román Gimnázium diákjaként, majd szegedi orvostanhallgatóként is aktív tagja volt a szülőfaluja, Méhkerék hagyományörző néptánc-együttesének, így a hazai táncművészet mozgalom kiteljesedésének is részese. Figyelemre méltó szakmai

munkássága mellett tehát fontosnak érezte a kibocsátó közössége szolgálatát.

Tizenöt évig vezette a Magyarországi Románok Kulturális Szövetségét. E minőségében eredményesen építette a közösség anyaországi kapcsolatait, elősegítve többek között, a gyulai Bálcescu Gimnázium amatőr színjátszó körének megalakulását, működését. Hangszeres művelője az autentikus népzenenek és az etno-dzsessznek.

Civil munkássága részeként meg kell említenünk az általa húsz éve létrehozott Magyarországi Románok Turisztikai Egyesületét, amely az anyaország megismertetése céljából több száz iskolás gyermek tanulmányi kirándulását szervezte meg.

Már a negyedik ciklusban érdemelte ki választói bizalmát, így irányítja a gyulai román nemzetiségi önkormányzat munkáját is. Csotye doktornak a magyarországi románok kultúraápolásában és önkormányzatiságában betöltött kimagasló szerepét ismerte el Orbán Viktor miniszterelnök a 2013. év egyik Nemzetiségekért Díjával.

Gyórfi Mihály

A Filadelfia Evangélikus Egyházközség lelkipásztoraként hosszú évek óta foglalkozik a szabolcsi Görögszállás, Belegrád, Rakamaz és Nagycserkesz településeken élő romák felzárkóztatásával. A társadalomba való beillesztésük, visszavezetésük útján, gyülekezeti összefogással és sikeres pályázatok révén segítenek a mélyszegénységben élő cigányság felemelkedésében.

Mindehhez olyan eszközöket teremtett meg, illetve olyan kezdeményezésekbe kapcsolódott bele, mint a Biztos Kezdet Gyerekház, a szociális földmunkaprogram, az ifjúsági információs irodák és tanácsadó pontok, továbbá a komplex családi közösségformáló programok.

A nagytitiszteletű úr cigányság körében végzett szolgálata azért is példaértékű, mert nem csupán különböző munkalehetőségeket biztosít a számukra, hanem nevelői, tanácsadói és lelki feladatokat is végez közöttük. A pasztorációja kihat a családok

megélhetésére, felelősségteljesebb gazdálkodásukra, a gyermekvállalásra és a gyermekek nevelésére is. A missziója minden gesztusával a férj és feleség, anya-apa szerepek helyes betöltésére, a munka megbecsülésére, a személyes példamutatás fontosságára hívja fel a figyelmet.

Messze ható közösségformáló munkájáért méltó tehát e magas elismerésre.

Kedves Tibor

Drávaszögi, horvátországi magyar menekültként került a délszláv háború elől az anyaországba, ahol a pedagógiai munkáját kezdettől fogva horvát környezetben végzi. Munkahelyén, a drávasztárai nemzetiségi általános iskolában húsz éve megszervezte a diákok előzmény nélküli tamburazenekarát.

A Biseri Drave együttesben azóta száznál több gyermek sajátította el a mesterfogásokat, tagjai immár középiskolások és dolgozó fiatalok is. Gyakran fellépnek nemcsak a település, hanem az ország, sőt Horvátország és Szlovénia színpadain.

A zenekar Kedves Tibor vezetésével összegyűjtötte a még fellelhető horvát népdalkincset, a hagyományos hangszerelésben pedig igyekszik azt széles körben ismertté tenni és népszerűsíteni. Vendégtanárnaként Vajszlón, Sellyén és Lakócsán is oktatja a tamburamuzsikát. A zenekarvezetés és zenetanítás mellett – már második évtizede – digitális tananyagfejlesztéssel is foglalkozik: munkafüzetait és szoftvereit a horvát nyelvoktatásban hasznosítják.

A Magyarországi Horvátok Szövetsége 2005-ben kitüntette a horvát nemzetiségi kultúra terén kifejtett tevékenységéért. A mai napon a miniszterelnök úr által adományozott Nemzetiségekért Díjban részesül.

Kovács Józsefné Bornemissza Erzsébet

Életútja példázza, hogy nemcsak kiemelkedni, hanem kiemelkedően tenni is lehetséges a kibocsátó közösségünkért. Erzsike a kisújszállási cigánytelepen nőtt fel, s bár az elsők között költöztek ki, sohasem felejtette el, honnan indult, és évtizedek óta eredményesen cselekszik az övéiért.

1991-ben megalakította települése Lungo Drom tagszervezetét, amelynek a mai napig is az elnöke. Települési, megyei és országos cigány önkormányzati képviselőként, helyi vezetőként is dolgozik, aktív tagja volt a városi „nagy” önkormányzat testületének, valamint szociális, egészségügyi és sport bizottságának.

Az oktatás területén számtalan roma embert segített a tanulmányai befejezésében, szakképesítés megszerzésében, továbbképzésében. Kezdeményezésére valósult meg a szociális alapú, saját tulajdonú lakásosor a nagycsaládosok részére.

A közmunkaprogram és szociális földprogram keretében roma nőket és férfiakat foglalkoztat kistérségi szinten. A hátrányos helyzetű gyermekek tanulási esélyét növelő fejlesztési programot is elindított. A kulturális munka nemcsak program- és vallási gyűlekezet-szervezést, hanem helytörténeti kiadványszerkesztést is jelent a számára.

Az elmondottak alapján a Magyar Bronz Érdemkeresztrel történt 2012. évi kormánykitüntetés után ezúttal a Nemzetiségekért Díjban részesül.

Magyarországi Lengyelség Múzeuma és Levéltára

Ez évben nagyszabású konferenciával, kiállításokkal és kiadvánnyal ünnepeltük a hazai lengyel közösség központi közgyűjteménye fennállásának 15 éves jubileumát. Az Országos Lengyel Önkormányzat elsőként alapított intézménye létrejötté óta kettős célt szolgál: egyfelől a magyarországi lengyelség

– a polónia –, másfelől a tizenegy évszázados magyar–lengyel kapcsolatok történetét, tárgyi emlékeit gyűjti és mutatja be. Kiállításai, kiadványai jelzik e következetes munka állomásait.

A központi állandó kiállítás mellett két filiával is rendelkeznek Borsod–Abaúj–Zemplén megyében: az egykori lengyel falu helyén, Derenken, valamint az Aggteleki Nemzeti Parkban, Szögligeten. Képzőművészeti kiállítások a kortárs hazai lengyel művészek számára nyújtanak megnyilatkozási lehetőséget.

Ezek mellett kutatóhelyként, kutatásszervező központként is működnek. Eredményeiket már öt tudományos tanácskozáson osztották meg a különböző tudományágak képviselői egymással és az érdeklődő nyelvtudósokkal.

A gyűjtemény tevékenységét az anyaországban is ismerik, sőt elismerik. Egy évtizede a Nyugati Lengyel Múzeumok, Levéltárak Állandó Konferenciája a tagjai közé fogadta a múzeumot. A tizenöt éves évforduló kitűnő alkalom arra, hogy a magyar kormányzat megköszönje a testvéri lengyelség intézményének a hazai lengyel közösség önazonosság-tudata formálásában, valamint kapcsolattörténetünk tudatosítása terén kifejtett erőfeszítéseit.

A Ruszin Világ folyóirat szerkesztősége

Korábbi lapkezdemények után az Országos Ruszin Önkormányzat épp egy évtizede alapította meg közéleti, tájékoztató folyóiratát. Ez az anyanyelvű nyomtatott sajtótermék rövid idő alatt népszerűsége tett szert a közösség körében. A korábban ezer, jelenleg ötszáz példányban megjelenő lap, tudósításokat, riportokat, emlékező cikkeket közöl a magyarországi ruszinok életéről, évfordulóiról, oktatási, kulturális, művészeti, hitéleti és tudományos eseményeiről, határon átnyúló kapcsolatairól.

Fontosnak érzik, hogy az anyanyelvű oldalak mellett néhány magyar nyelvű oldalon a többségi magyarság is nyomon követhesse az újság hasábjain a ruszin közösség történetét.

Fontosnak érzik, hogy az anyanyelvű oldalak mellett néhány magyar nyelvű oldalon a többségi magyarság is nyomon követhesse az újság hasábjain a ruszin közösség történetét.

Az eltelt tíz évben a Ruszin Világ tekintélyt vívott ki magának úgy itthon, mint a Kárpát-medence s a távolabbi tájak ruszin olvasói körében. Rendszeres megjelenésével, tárgyyszerű tájékoztatásával, a hagyományörzésével, az anyanyelv és a ruszin kultúra ápolásával pótolhatatlan szerepet játszik a közösség önazonosság-tudatának a fejlesztésében.

Ezt a munkásságukat ismeri el a kormány, a kitüntetés fennállása óta első ízben ruszinoknak ítélte a Nemzetiségekért Díjjal.

Somos László

Római katolikus plébánosként tizenkilenc éve kezdett cigánypasztorációs munkát a kaposfői plébániához tartozó falvakban. Folyamatos kapcsolattartása során megismerte, feltérképezte a hátrányos helyzetű családokat, azok problémáit, beleértve az elszigetelt telepeken élőket is.

A nehézségek enyhítésére törekedve, létrehozta a kaposfői tanodát, amelyben képzett szakemberek segítik – immár egy évtizede – a cigány és nem cigány gyermekeket az előmenetelükben, a továbbtanulásukban és emberi méltóságuk formálásában. A tisztelendő úr két közösségi házat működtet a cigánytelepeken, ahol munkatársai az ott élők életkörülményeinek jobbításán fáradoznak.

2007-től a Kaposfői Szent Erzsébet Alapítvány keretében is folytatja a sokoldalú mikrotérsgéi segítő munkát. Balás Béla megyéspüspök létrehozta a Szent Ceferino személyi Plébániát, amelynek élére Somos atyát jelölve, ma már mindenütt a cigányok papjaként tisztelik a kaposvári egyházmegyében.

Egyidejűleg ébreszti rá cigány felebarátait az emberi méltóságukra, a többségi társadalmat pedig arra serkenti, hogy a velük együtt élő közösséget és tagjait becsülje meg. Kivételes teljesítménye nyomán adományozza a kormányzat számára a Nemzetiségekért Díjat.

Tarnóczy Istvánné Kaszap Mária

Kezdetben gyártástervezőként dolgozott. A Pázmány Péter Katolikus egyetemen szerzett hittanári képesítése birtokában 1987-ben kapott megbízatást Érd városában a római katolikus Karitás vezetésére. Két év múlva megalapította az Érdi Családsegítő Központot, amely-

nek munkáját nyugdíjba vonulásáig, 2001-ig irányította. Létrehozta a férfi hajléktalan szállást, majd a női szállást, 1994-ben pedig a nappali melegedőt, amely ingyenkonyhát is biztosított a rászorulóknak. A családok átmeneti otthona és a gyermekjóléti központ életre hívásában is úttörő szerepet töltött be. Joggal állíthatjuk, hogy nevéhez köthető a megyei jogú város szociális alapellátása.

2002-2010 között az érdi polgármester szociális tanácsadójaként és egyházi összekötőjeként tevékenykedett, amely munkáját a város az először neki adományozott Kiváló Szociális Munkás díjjal jutalmazta.

Szaktája és hite a szociális alapellátás területéről egyre nagyobb erővel indította a roma közösség segítésére. Tucatnyi cigány családot saját tulajdonú lakáshoz is juttatott. Jelenleg a Szeretet Földje Közhasznú Alapítvány kereteiben végez cigánypasztorációs munkát.

A Jezuita Rendtartomány ezek alapján megalapozottan javasolta a miniszterelnöki elismerésre.

Váradi Géza

Iskoláit Ózdon, majd Miskolcon a Bartók Béla Zene-művészeti Szakközépiskolában végezte. 1980-ban klarinét, 1986-ban pedig szaxofon szakon szerzett minősítést az OSZK stúdióban. Muzsikusként, itthon és külföldön évtizedek óta öregbíti Magyarország hírnevét. Évekig zeneiskolában tanított mindkét hangszerén.

Előadóművészi tevékenységét az Állami Népi Együttes zenekara mellett számos együttesben fejtette ki. A klasszikusoktól a dzsessz-zenéig otthonosan mozog a legkülönbözőbb műfajokban. Európa sok országában, így Ausztriában, Németországban, Belgiumban, Angliában, Franciaországban, Olaszországban és a skandináv államokban koncertezett.

Jelenleg a Magyar Nemzeti Cigányzenekar szóló klarinétosa, aki virtuóz és magas színvonalú játékkal többek között a velencei Szent Márk téren fellépve szerzett megbecsülést hazájának, s egyben a magyar cigányzenének. Számos rádiós és televíziós adásban, CD-felvételen szerepelt az elmúlt évtizedekben.

A szakmai körökben és a közönség előtt egyaránt kivívott tekintélye predestinálta arra, hogy átvehesse e magas állami kitüntetését.

Véméndi Német Nemzetiségi Táncegyüttes

Negyven éve ápolja a baranyai német település folklór hagyományait úgy a felnőtt, mint a gyermek korosztály körében. Ennek során az esztendő jeles ünnepeihez és eseményeihez – aratás, szüret, lakodalmom, búcsú – kötődő szokásokat, játékokat, táncokat elevenít fel, a kisiskolástól a nyugdíjasig együtt léptetve fel a nemzedékeket.

kat elevenít fel, a kisiskolástól a nyugdíjasig együtt léptetve fel a nemzedékeket.

Horváth Etele művészeti vezető mindig hangsúlyt fektetett arra, hogy élő zene kísérelje a táncosokat, továbbá arra, hogy a szereplők büszkén magukra öltsek az autentikus, sokszor száz évnél is régebbi népviseletüket.

Több száz fellépésüket számos szakmai elismerés, arany minősítés, hazai és nemzetközi siker kísérte. Kimagasló munkájuk serkentőleg hatott az egész magyarországi német néptáncmozgalomra.

A hazai német néptánc, viseleti kultúra és népszokások négy évtizedes kiemelkedő színvonalú ápolásáért és színpadra viteléért a Véméndi Német Nemzetiségi Táncegyüttes a mai napon Nemzetiségekért Díjban részesül.

dr. Székely András Bertalan összeállítása

A műsorban közreműködtek: a 45 éves Soroksári Német Nemzetiségi Táncsoport, a Drávasztárai Horvát Általános Iskola tamburásai, a pilisszentkereszti Glück-testvérek szlovák ének-duója, valamint a pilisvörösvári Friedrich Schiller Gimnázium tanulója, Huszár Daniella, trombitán.

Bajtai László felvételei

